

Referat fra ØkologiForum 10. juni 2025

Formål: Udvikling af økologien i et samarbejde mellem myndigheder og interessenter.

Dato: 10. juni 2025

Tid: kl. 9:30-14

Sted: Hos Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) i Nyropsgade 30 og Skype

Mødeleder: Nina Aksig Nørland

Referent: Lena Tinghuus

Deltagere:

Kirsten Holst - ICOEL (KH), Aslak Christiansen - Dakofo (AC), Isabell Bøgh Kristensen - DSK (IK), Sairse McKeever Andersen - DE (SA), Vivi Kjersgaard - Hørkram (VK), Sybille Kyed - ØL (SK), Lars Holdensen - L&F (LH), Kirsten Lund - L&F (KL), Steen Nørhede - levendebønder levende land (SN), Flemming Nielsen - DB (FN), Mira Aggadam Ba - Demeterforbundet (MB), Karl Henning Mikkelsen - Demeterforbundet (KM)

Helena Mogensen - MGTP (HM), Pernille Lundquist Madsen - FVST (PM), Robert Lind - FVST (RL), Carmen Calverly - FVST (CC), Maria Elsner SGAV (ME), Nina Aksig Nørland - SGAV (NN), Emilie Sloth - SGAV (ES), Malene Andersen - SGAV (MA), Lena Tinghuus— SGAV (LT), Marie Høgenhaug - SGAV (MM), Susanne Harder Gabrielsen - SGAV, Pia Schilder - SGAV, Julie Milland SGAV

Dagsorden	Referat
Velkomst	Velkomst ved Nina Aksig Nørland (kontorchef i Landbrugsstøtte og Geodata i SGAV)
Præsentation af deltagere	Kort bordrunde.
Kommissorium og overordnede emner i forhold til ØkologiForum (ved Nina Aksig Nørland)	NN gjorde opmærksom på ØkologiForum på LBST (SGAVs) hjemmeside ØkologiForum - Landbrugsstyrelsen På hjemmesiden vil der blive lagt referater, kommende mødedatoer og andet mødemateriale. Det er tanken, at der skal holdes ca. 3 møder om året. I 2025 nås der kun to møder. Det næste møde bliver i oktober. Møderne er som udgangspunkt med fysisk fremmøde og skal både favne landbrugs- og fødevarerrelaterede emner. Der kan inddrages videnspersoner, som kan inspirere. SGAVs ideer til emner for kommende møder: • Et fast punkt hvor seneste forskning bliver præsenteret. Herunder vil SGAV også informere om forskningsrelaterede bestillinger hos AU/KU, som udføres for SGAV/FVST. • Ved næste møde kunne planlægning af EU's økologidag 23. september 2026 være et punkt på dagsordenen. • Ved næste møde kunne pointer fra Organic Summit 18.-19. august blive præsenteret. Medlemmerne opfordres til at komme med ideer til både emner til møderne og til evt. videnspersoner, der kunne inviteres til drøftelse eller oplæg.

	Medlemmerne ser meget gerne, at ICROFS er fast medlem af ØkologiForum. SGAV vil inddrage ICROFS hurtigst muligt.
Økologi og bæredygtighed i foodservice ved Vivi Kjersgaard fra Hørkram	VK præsenterede Hørkram, som leverer fødevarer til storkøkkener. Ca. 25% af deres salg er økologiske varer, svarende til 1,2 milliarder kr. Der var for nogle år siden efterspørgsel på økologi, men det har ændret sig til, at der nu er "efterspørgsel" på bæredygtighed, CO2-aftryk, transport, dæktryk, brændstoftyper, emballage, afskovning, sojaproduktion, palmeolie mv. Fokus er således meget bredt og ift. CO2e-aftrykket virker det brede fokus forholdsmeæssigt ude af proportion ift., at det er selve produktionen af fødevarerne, der står for langt størstedelen af CO2e-aftrykket, fremfor eksempelvis emballagen eller dæktrykket. VK vurderer, at manglende officielle retningslinjer for sammensætningen af et bæredygtigt fødevareindkøb hos storkøkkener, gør det sværere for både private og kommunale indkøbere at vide, hvad de skal pejle efter. Det store informationsoverload, kompleksiteten i bæredygtighed og mangel på eksakt viden om miljøeffekter ses også som en årsag til at fokus spredes, og at kunderne kan overse, at økologien leverer på mange forskellige bæredygtighedsparametre på samme tid. Hun oplever, at køkkenerne går i mange forskellige retninger i forhold til miljø og klima, da de selv skal finde vejen. Derfor efterspørger hun guidelines fra styrelserne, således at der ikke er tvivl om, hvad de officielle mål for offentlige fødevareindkøb er og hvilken metode, der skal anvendes i forhold til beregning af klima og miljøbelastning. EU anbefaler PEF, og det er efter VK's vurdering i forhold til udbredelsen af økologi også den rigtige vej at gå, blandt andet fordi den er velegnet til at inddrage mange forskellige miljøparameter, hvilket forebygger suboptimering på grund af ensidigt klimafokus. VK efterlyser, at økologi kunne være en del af kostrådene og pointerer, at madpyramiden lige nu ikke hjælper de professionelle køkkener i deres indkøb, hvor der er brug for anden målbar guideline. Hørkrans data viser, at jo højere økologiandel der er i et køkken, jo mindre kød og tættere på kostrådene kommer man. VK pointerer, at spisemærket i sig selv skaber en ændring, det er en gave og håber, at det bevares. I EU-regi kører Organic Targets 4 EU (OT4EU), hvor catering, spisemærker, kommunikation, krav til økologiprocent i detail samt moms er nogle af de værktøjer, der arbejdes med. Det vurderes, at styring af priser var noget, vi praktiserede her hjemme i 80'erne, og at DK's markedsudvikling er mere erfaren. En opsummering: Økologien har brug for et løft, og der savnes politisk opbakning. Der ønskes krav til økologiprocent i de offentlige fødevareindkøb, minimum på niveau med de Europæiske mål om 25% økologi i 2030, og en fast finansiering af de økologiske spisemærker. Kostrådene er udviklet til borgerne, derfor savnes målbare vejledninger for, hvornår et fødevareindkøb er bæredygtigt, målrettet professionelle storkøkkener inkl. offentlige indkøb. Fødevarestyrelsen oplyste, at der arbejdes på at udvikle et frivilligt klimamærke baseret på A-LCA, der metodisk lægger sig op ad EU-modellen (PEF). Anbefalingerne fra klimamærkets arbejdsgruppe ligger på FVSTs hjemmeside: https://foedevarestyrelsen.dk/soegeresultat?query=Klimam%C3%A6rke%20anbefalinger? KL efterlyser en analyse af guld-, sølv- og bronze-mærkerne i køkkenerne med fokus på især offentlige køkkener. Der blev konkret efterspurgt, om alle de statslige kantiner, der skal have

	mindst 60% økologi (Sølvspisemærket), reelt opfylder kravet, og hvem der sikrer, at det sker. FVST ville undersøge det nærmere. Det blev pointeret, at det er vigtigt at arbejde på tværs af ressortområder, hvis økologien skal udvikle sig. Og at økoprocenen i kommunale madordninger måske kunne øges med noget hjælp. SK efterlyser, at budskaber fra ØkologiForum kan fungere som talerør, hvorfor budskaber herfra kan gå til ministeren. RL svarede: Selvom det ikke er det tidligere Økologiske Fødevareråd nedsat af en minister, så er der deltagelse af departementet i ØkologiForum og referater, som deles med departementet. Styrelsernes deltagere tager de indmeldinger, der kommer fra ØkologiForum med i deres arbejde. Så på den måde kommer budskaberne videre. Forummet og den viden, der deles, gør os alle klogere og vil også være med til at give SGAV/FVST en retning på arbejdet med at udvikle økologien.
Økologien i Grøn Trepert mv. (v/ Susanne Harder Gabrielsen)	SG informerede om den analyse fra IFRO (KU), som SGAV har bestilt som første skridt ifm. det analysebehov, der er omtalt i Grøn Trepert vedr. økologi. Analysen omhandler samspil ml. fordobling af økologi og ny regulering af klima og kvælstof, samt mulighed for bedre samspil ml. økologi og drikkevandsbeskyttelse. Analysen skal skabe overblik over vigtige mekanismer og sammenspil imellem dem. I forlængelse heraf forventes behov for yderligere analyse i takt med, at flere detaljer i kommende regulering af kvælstof og klima falder på plads. Susanne beskrev kort enkelte pointer fra det foreløbige udkast til analysen. Ift. klima var en væsentlig pointe, at klimavirkemidler for økologer skal igennem et dobbelt nåleøj, da de både skal være tilladt anvendt i økologi og have en anerkendt klimaeffekt ift. afgiftsreduktion. Ift. kvælstof er en væsentlig pointe, at økologisk drift ser ud til at kunne blive et attraktivt virkemiddel, hvis ØA og den kommende kvælstofkompensation kan kombineres. Ift. mere samspil ml. økologi og drikkevand er en pointe, at en evt. højere ØA-sats i drikkevandsområder vil forudsætte et højere budget eller en lavere sats uden for drikkevandsområder. KH, KL og SK ønsker mulighed for at kommentere på rapporten fra IFRO inden den offentliggøres. SGAV oplyser, at den endelige analyse forventes modtaget 16. juni og offentliggøres ca. en uge senere [analysen er forsinket og offentliggøres først 7. juli]. Ifm. offentliggørelsen vil den blive sendt til medlemmerne af forummet, som så har mulighed for at sende evt. bemærkninger, som man ønsker tages med i betragtning i det videre arbejde med de analyserede emner. SK pointerer, at der i forhold til virkemidlerne alene er stald og gødning i fokus. SK ønsker, at det bliver muligt at få kredit for den økologiske dyrkningsform – sædskifte, ingen pesticider og kunstgødning. ØL ønsker, at økologer alene vil kunne handle kvælstofudledningskvoter indbyrdes, da salg til det konventionelle landbrug vil udhule formålet. KL gør opmærksom på, at konventionelle bedrifter får tilskud til anvendelse af klimavirkemiddel i form af fodertilsætning forud for afgiften, og at tilsvarende tilpasningsmodel bør overvejes for klimavirkemidler, der bliver mulige for økologer at anvende ifm. klimaafgift på husdyr. Det gælder også, hvis det fx er øget græs fodring, der vil være en ændring ift. nuværende praksis. Der var en generel enighed om, at det fordoblede økologiske areal skal have en vis kvalitet, således at det er en fordobling af landbrugsegnete jord, og ikke kun udtagne arealer

Barrierer for økologiens udvikling ved L&F Lars Holdensen suppleret af ØL Sybille Kyed	Der er i EU regi blevet lavet en undersøgelse af barrierer, som økologer ser for udviklingen af økologi. LH fremlagde resultater, som er opsamlet fra 280 danske besvarelser. I undersøgelsen kom det frem, at ægproducenter, som har et højt kontroltryk generelt, ser de største udfordringer. Hvor små bedrifter især ser udfordringer i kontrol-setup'et, som opleves som omfattende. Nogle mener, at den megen kontrol er psykisk opslidende og ønsker flere bagatelgrænser og oplever også, at støtteordningerne kræver meget konsulenttid. Hvad kan blive bedre: Støtte til tiden, mere tilskud, mere formidling om økologi, harmonisering af vækstrater for kyllinger, da bl.a. de tyske regler udfordrer branchen, problematikken om væksthuse i forhold til gødning skal håndteres, tilbageholdelsestid efter parasitbehandling, en liste over godkendte gødningsstoffer, dispensationer til planteformeringsmateriale (kører godt nu, men gamle, dårlige historier hænger ved længe). SK supplerer, at markedet skal styrkes, bæredygtige varer skal kunne betale sig. Ønsker at økologien kan kompenseres i CAP, momsnedsættelse af økologiske varer, krav om ØKO-procent i betalt frokost i stat og kommuner (der er fradrag beskatning), ønsker harmoniserede regler for tilvækst for kyllinger mv. SGAV oplyser, at kontroltrykket er nedsat for en del økologer med en overtrædelsesfri historik. Ydermere kan flere kontrolbesøg med mindre overtrædelser afsluttes af kontrolløren på stedet. RL: EU-Kommissionen arbejder som en del af en større proces for at forenkle regelsættet for økologisk produktion. De ønsker ikke en udvanding af reglerne, men vil se på at lette administrative byrder - i første omgang med forbedrede vejledninger og FAQ's, men også i selve reglerne. IFOAM og flere andre organisationer har også meldt deres forslag ind til EU-Kommissionen. Generelt mener forummet, at det er vigtigt at huske at fortælle de gode historier, hvor nogle økologer er lykkedes med at finde løsninger, som andre kan have gavn af. Der var også et forslag om, at ØkologiForum kan bruges til dette.
Udmøntning af 20 mio. kr. fra "Grønt Danmark" i 2025-2026 (v/ SGAV)	Ifølge <i>Aftale om Implementering af et Grønt Danmark</i> fra nov. 2024 kan der udmøntes 20 mio. til økologisk landbrug - henholdsvis 10 mio. i 2025 og 10 mio. i 2026. SGAV gennemgik områder, som kunne kræve ekstra opmærksomhed og dermed finansiering. Der er dog meget stor opmærksomhed på, at da der er tale om relativ få penge, bør midlerne bruges til en top op af ordninger, der findes i forvejen. KH gennemgik de ideer, som Innovationscentret havde indsendt til DEP. SK og KL var enige om, at pengene som udgangspunkt bør gå til under Fonden for Økologisk Landbrug med denne fordeling: • Særpulje National afsætning: 3 mio. kr. i hhv. 2025 og 2026 • Særpulje eksportfremme: 2 mio. kr. i hhv. 2025 og 2026 • Særpulje Viden og kompetencer: 2 mio. kr. i hhv. 2025 og 2026 • Ordinær pulje: 3 mio. kr. i hhv. 2025 og 2026

	Fordi vi nu er langt inde i 2025, var der ved mødet uklarhed om, hvorvidt de 10 mio. kr. til 2025 rent teknisk ville kunne nå at blive uddelt i 2025. Dette vil blive undersøgt nærmere. RL nævnte også, at styrelserne havde et forslag om, at man benyttede ØkologiForum til at samle sig om en fælles indsats og markering af økologi på EU'økologidag 23. september, så man aktiverede alle i økologikæden, detail, restauranter, skoler etc. Et uspecificeret beløb kunne anvendes til dette formål. Det var uafklaret, om dette skulle ske via FØL eller som et beløb til en forankring af et sådant initiativ i styrelserne.
Organic Summit i København 18.-19. august 2025 (v/ Sybille Kyed – ØL)	SK fortalte om programmet til Organic Summit. Mere information kan også findes på hjemmesiden: ORGANIC SUMMIT 2025 Der er ikke fri tilmelding, men medlemmerne af ØkologiForum opfordres til at henvende sig til SK for at få en invitation.
Nyt fra EU Ambassadørmødet mv. (v/ Robert Lind - FVST)	RL oplyste, at der i forlængelse af Organic Summit 18.-19. august holdes ambassadørmøde 20.-21. august, hvor repræsentanter for alle medlemslande samt EU-Kommissionen kommer til Danmark. Ambassadørgruppen skal fremme økologien og dele viden og erfaringer på tværs af EU-landene. RL har på ambassadørmøder overfor Kommissionen efterlyst klare budskaber om Økologi - fordele som må bruges som anprisning. Det vil være værdifuldt for hele sektoren i EU og alle aktører indenfor økologien, hvis de har en værktøjskasse af budskaber, de må bruge frit og uden risiko for forkert anprisning. I øjeblikket har FVST formuleret fire budskaber om økologi, og ØL har beskrevet 10 gode grunde til økologi. Green Claims direktivet (Grønne anprisninger), der er på vej, vil kræve meget grundige data for at have en grøn anprisning. Økologiske produkter (EU's standard) er undtaget, hvilket kan blive en fordel for. Storkøkkener er også blevet undtaget og må gerne anprise økologi.
Evt.	Det blev pointeret, at det er vigtigt at arbejde på tværs af ressortområder, hvis økologien skal udvikle sig. 24. juni 2025 Innovationscentret holder økologimarkdag 18. og 19. november 2025 økologikongres i Kolding

Ideer til kommende møder i ØkologiForum
Inviterer Christian Kold, som kan tale om bæredygtighed
Noget om den økologiske forbruger i et klimaperspektiv
Et fast punkt hvor seneste forskning bliver præsenteret. Herunder vil SGAV også informere om bestillinger hos AU/KU
Ved næste møde kunne planlægning af EU's økologidag 2026 være et punkt på dagsordenen.
Ved næste møde kunne pointer fra Organic Summit blive præsenteret